

Towarzystwo Turystów Przyrodników i Krajoznawców

Warszawa, dn. 7 lipca 2014 roku

Sekretarz Stanu
Pan Tadeusz Sławecki
Ministerstwo Edukacji Narodowej
Al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

Towarzystwo Turystów Przyrodników i Krajoznawców jako organizacja pozarządowa zajmująca się działem turystyki, funkcjonującym pod nazwą turystyka kwalifikowana po zapoznaniu się z Projektem Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 czerwca 2014 r. zmieniającego Rozporządzenie w sprawie warunków i sposobów organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki wyraża **głębokie obawy o dalszą możliwość uczestniczenia dzieci i młodzieży w imprezach turystyki kwalifikowanej, a przede wszystkim o zapewnienie należytego i faktycznego bezpieczeństwa uczestników** na tego typu imprezach. Stawiane przez nas tezy i uzasadnienia przedstawiamy poniżej.

I. Uwagi do zapisu proponowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w par. 9. ust.3:
„Wycieczki i imprezy organizowane na obszarach górskich, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 34 ust. 1 pkt. 1-5 i 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, odbywają się z udziałem przewodnika górskiego”

1. Brak w polskich regulacjach prawnych tzw. „wymogu przewodnickiego”

Zapis par. 9. ust. 3 w powyższej formie jest niecisły, gdyż został niejako wyjęty z kontekstu Rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dn. 26 czerwca 2014 r. w sprawie nabywania uprawnień przewodnika górskiego, które **nie wprowadza „wymogu przewodnickiego”**. Dotyczy to również obowiązującej ustawy o usługach turystycznych, która w art. 30.1 potwierdza brak obowiązku korzystania z usług przewodnika lub pilota wycieczek: *Art.30.1. Organizator turystyki jest obowiązany zapewnić klientowi uczestniczycemu w imprezie turystycznej opiekę osoby reprezentującej organizatora turystyki. Zakres tej opieki wynika z umowy organizatora turystyki z klientem*”, na którą powołuje się projektowane przez Ministerstwo rozporządzenie. Wprowadza to naszym zdaniem pewien dysonans prawny.

W związku z powyższym rodzi się pytanie, jaka jest faktyczna podstawa prawna ponownego **(po jego zniesieniu 2 lata temu)** wprowadzania „wymogu przewodnickiego”? Wskazane dwa powyższe akty prawne w sposób jednoznaczny znoszą ten wymóg, a jeśli wskazują na przewodników górskich to tylko w kontekście organizatora turystyki. Wynika z tego, że w przypadku wejścia w życie proponowanego rozporządzenia będzie **to tzw. „martwy przepis”**, gdyż wszelkie odniesienia proponowanego zapisu par. 9 ust. 3 odsyłające do ustawy o usługach turystycznych **będą dotyczyły (jak i sama ustawa) organizatorów turystyki, czyli:**

Art. 3. (Ustawy o usługach turystycznych) Przez użyte w ustawie określenia należy rozumieć:

5) organizator turystyki - przedsiębiorca organizujący imprezę turystyczną;

Wydaje się zatem, iż wycieczki oraz imprezy organizowane przez stowarzyszenia, fundacje etc. oraz szkoły **nie będą podlegały nadal obowiązkowi korzystania z usług przewodnika**, gdyż instytucje te nie są przedsiębiorcami zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny, która mówi:

Art. 431. Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 331 § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

Podobnie czytamy w Ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej

Art. 4. 1. Przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Należy zaznaczyć, iż znaczy odsetek wycieczek i imprez nie jest organizowanych przez organizatorów turystyki, lecz instytucje których wymóg przewodnicki nie będzie obowiązywał.

Kolejnym aktem prawnym, który znosi lub nie wskazuje na „wymóg przewodnicki” to Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.

Art. 138d. § 1. Kto, podejmując zadania przewodnika górskiego na określonym obszarze górskim wprowadza w błąd, co do posiadanych uprawnień, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Jak widać z powyższego karalne jest tylko wprowadzanie w błąd, co do posiadanych uprawnień przy wykonywaniu zadań przewodnika górskiego.

Art. 60 § 4. 1) Kto, wykonuje odpłatnie zadania przewodnika górskiego bez uprawnień wymaganych dla określonego obszaru górskiego - podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

I tu znów pojawiają się problemy z interpretacją zapisu związane z następującymi sytuacjami: jak w świetle projektowanego rozporządzenia, będzie traktowana osoba (nauczyciel, pilot wycieczek, instruktor, trener, pracownik naukowy), który:

- wykonuje zadania przewodnika nieodpłatnie?
- prowadzi wycieczkę w górach nie wprowadzając w błąd, co do posiadanych uprawnień?

W odpowiedzi Ministra Sportu i Turystyki na zapytanie nr 1115 w sprawie uregulowań prawnych dotyczących przewodników turystycznych górskich czytamy:

*„Jak wspomniano powyżej, w polskim systemie prawnym jedyny wymóg brania przewodnika dotyczy wycieczek pieszych lub narciarskich na terenach górskich, leżących na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody oraz leżących powyżej 1000 m n.p.m., co określa § 3 ust. 1 załącznika nr 3 do ww. rozporządzenia w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne w brzmieniu przytoczonym powyżej. Należy jednak zauważyć, że rozporządzenie to, wydane na podstawie art. 54 ust. 3 ustawy o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 r. (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675, z późn. zm.), straci moc z dniem 16 października 2012 r. w związku z wejściem w życie ustawy o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich z dnia 18 sierpnia 2011 r. (Dz. U. Nr 208, poz. 1241). W ww. ustawie, która zastąpiła zapisy rozporządzenia w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne, **nie zostały wprowadzone zapisy nakładające obowiązek korzystania przez wycieczki z usług przewodników górskich**”*

Następnie:

„Wycieczki piesze lub narciarskie na terenach górskich, leżących na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody oraz leżących powyżej 1000 m n.p.m., mogą prowadzić tylko górcy przewodnicy turystyczni”. Należy jednak zauważyć, że powyższy przepis traci moc z dniem 16 października 2012 r., co spowoduje zlikwidowanie tzw. przymusu przewodnickiego.”

Jak widać z powyższego kłopotliwą do uzasadnienia będzie podstawa prawna do ponownego wprowadzenia „wymogu przewodnickiego” w sytuacji, w której **wszelkie odniesienia prawne i interpretacje wskazują i uzasadniają jej brak? Z całą pewnością będzie to powodem do lawirowania i „omijania” tego nakazu - jak wykazujemy poniżej - skutecznego „omijania”.**

Ostatnim aktem prawnym, który mógłby odnosić się do „wymogu przewodnickiego” jest Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, lecz i w niej nie znajdujemy, nie tylko, zapisów odnoszących się do rzeczzonego tematu, ale przede wszystkim **nie pojawia się w niej w ogóle termin: „przewodnik turystyczny”.**

Rozumieć należy zatem, iż nauczyciel np. wychowania fizycznego, którego szkoła położona jest na terenie górskim, w momencie wejścia w życie projektowanego rozporządzenia, aby wyjść z uczniami na okoliczne pola, w celu odbycia np. wycieczki narciarskiej, będzie musiał korzystać z usług przewodnika górskiego. Podobnie wygląda sytuacja podczas realizacji przez nauczyciela, którego szkoła znajduje się w terenie górskim, wycieczki rowerowej, kajakowej, jeździeckiej, imprezy na orientację lub innej w zakresie turystyki kwalifikowanej.

Pomijając fakt całkowitego ograniczenia nauczycielom, instruktorom i innej kwalifikowanej kadrze obsługi ruchu turystycznego możliwości działania na rzecz dzieci i młodzieży rodzi się tu kolejne

pytanie: jaka jest podstawa do stwierdzenia, iż przewodnik górski jest osobą kompetentną do prowadzenia wycieczki narciarskiej i innej z zakresu turystyki kwalifikowanej, skoro szkolenie przewodnickie nie obejmuje obligatoryjnie tej umiejętności?

Zatem jaka jest podstawa do stwierdzenia, iż przewodnik górski, który po wejściu w życie projektowanego rozporządzenia będzie musiał towarzyszyć nauczycielowi w wycieczce kajakowej **umie pływać kajakiem lub w ogóle umie pływać, albo, że umie jeździć na rowerze i zna przepisy ruchu drogowego - program szkolenia przewodników nie obejmuje tych zagadnień.**

Podobnie ma się sytuacja z innymi formami turystyki kwalifikowanej np. żeglarskiej. Dlaczego wycieczka żeglarska np. po Jeziorze Solińskim ma odbywać się w asyście przewodnika górskiego. **Przecież żadne przepisy, ani programy szkolenia nie wskazują na wymóg umiejętności żeglarskich przez przewodników górskich.** Rozwiązaniem być może byłby obligatoryjny dla przewodników patent żeglarski, ale obowiązek ten niestety zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sportu i Turystyki z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie uprawiania turystyki wodnej dla łodzi turystycznych do 7,5 metra **został zniesiony.** W przypadku zapewnienia bezpieczeństwa np. podczas wycieczki narciarskiej lub kajakowej rozwiązaniem mogłoby być wprowadzenie wymogu uczestniczenia w imprezie instruktora lub trenera sportu. I tu pojawia się kolejny problem, gdyż po wejściu w życie ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów, **zawody trenera i instruktora sportu zostały zderegulowane i nie są już obciążone koniecznością ukończenia jakiegokolwiek szkolenia oraz zdania jakiegokolwiek egzaminu państwowego bądź innego.**

Należy rozumieć również, że po wejściu w życie projektowanego rozporządzenia nauczyciel np. biologii organizujący wycieczkę w okolicy szkoły położonej na obszarze górskim, w celu zapoznania uczniów z charakterystyką przyrodniczą regionu będzie musiał korzystać z usług przewodnika górskiego. Oznacza to w praktyce, iż każda wycieczka, a nawet wyjście poza teren szkoły położonej na obszarze górskim będzie wiązało się z kosztami wynajęcia przewodnika górskiego.

Potwierdzeniem powyższego jest zapis w projektowanym rozporządzeniu, odwołujący się w par. 3 do Art. 64 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

1. Podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są:

1) obowiązkowe zajęcia edukacyjne

W efekcie koszty wycieczki 5 - dniowej tzw. „zielonej szkoły” wzrosną, tylko w związku z koniecznością wynajęcia przewodnika górskiego, czy terenowego o 1.500,00 - 1.800,00PLN.

Z ankiety przeprowadzonej przez nas wśród 37 warszawskich organizatorów turystyki (tzw. biur turystycznych) wynika, że koszty całkowite imprezy **nie ulegną zmianie, gdyż spowodowałoby to spadek sprzedaży!** Istotnej zmianie ulegną natomiast programy wycieczek, których wartość poznawcza, krajoznawcza i dydaktyczna (merytoryczna) zostaną **ograniczone do minimum.** Tym samym wycieczka ta stanie się „jałowym” wyjazdem rekreacyjnym. Innym aspektem wskazywanym przez wspomniane biura turystyczne jest prognozowany spadek wyjazdów w tereny górskie dzieci i młodzieży **z terenów**

niziny ze względu na fakt, iż za tą samą kwotę programy wycieczek po terenach innych niż górskie będą bogatsze merytorycznie.

Jak wynika z powyższego „Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorców, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe”, do którego odnosi się pkt. 7 Oceny Skutków Regulacji **będzie znaczący**.

2. Definicja imprezy turystycznej, wycieczki i imprezy turystyki kwalifikowanej

Warto byłoby zwrócić również uwagę na definicje imprezy i wycieczki w projektowanym rozporządzeniu, gdyż są one diametralnie różne od tych określonych ustawą o usługach turystycznych, do której odwołuje się projektowane rozporządzenie:

Art. 3. Przez użyte w ustawie (o usługach turystycznych - przyp.) określenia należy rozumieć:

2) impreza turystyczna - co najmniej dwie usługi turystyczne tworzące jednolity program i objęte wspólną ceną, jeżeli usługi te obejmują nocleg lub trwają ponad 24 godziny albo, jeżeli program przewiduje zmianę miejsca pobytu.

3) wycieczka - rodzaj imprezy turystycznej, której program obejmuje zmiany miejsca pobytu jej uczestników

Natomiast w obowiązującym rozporządzeniu MEN widnieją całkowicie inne definicje:

Par. 4.2 - wycieczki krajoznawczo-turystyczne, w których udział nie wymaga od uczestników przygotowania kondycyjnego i umiejętności specjalistycznych zwane dalej „wycieczkami”,

Par. 4.4 - imprezy turystyki kwalifikowanej i obozy wędrownie, w których udział wymaga od uczestników przygotowania kondycyjnego i umiejętności specjalistycznych, w tym posługiwania się specjalistycznym sprzętem.

Obowiązujące Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki wskazuje w par. 4 ust. 4 definicję imprezy turystyki kwalifikowanej, która podobnie jak inne definicje w polskim prawie turystycznym zostały przyjęte za prof. W. Gaworeckim. Zatem, idąc tym tokiem myślenia, również podział turystyki kwalifikowanej pozostaje zgodny z definicją użytą w obowiązującym Rozporządzeniu. Skoro jedną z form turystyki kwalifikowanej jest turystyka piesza górską, a do jej prowadzenia uprawnieni są wg Rozporządzenia par. 11, ust. 2, pkt. 3 osoby „posiadające uprawnienia przewodnika turystycznego, przodownika lub instruktora turystyki kwalifikowanej lub pilota wycieczek” i dalej w par. 11, ust. 4. „posiadające uprawnienia instruktora bądź trenera odpowiedniej dyscypliny sportu” do czego uprawnieni będą po nowelizacji rozporządzenia: instruktor turystyki kwalifikowanej o specjalności: turystyka górską, przodownik turystyki górskiej PTTK, trener lub instruktor sportu np. kajakerstwa działający na terenie górskim ?

Jakie jest uzasadnienie, iż przewodnik górski jest znacznie bardziej kompetentnym specjalistą w zakresie turystyki kwalifikowanej od osób posiadających w/w uprawnienia, choć z niczego to nie wynika, a na

pewno nie z programu szkolenia przewodników górskich, **co najwyżej z własnych deklaracji, których w żaden sposób nie będzie można zweryfikować.**

II. Uwagi do zapisu proponowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w par. 9 ust. 4 „Wycieczki i imprezy organizowane na obszarach górskich innych niż wymienione w ust.3 oraz na obszarach parków narodowych położonych poza obszarami górskimi wymienionymi w ust. 3 odbywają się z udziałem przewodnika terenowego”

1. Obszary górskie

Oczywistym jest, że tzw. „*obszary inne niż wymienione w ust.3*” to np. Wyżyna Krakowsko - Wieluńska, która została tam zakwalifikowana ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich. Ustawa ta jednak **nie wprowadziła „wymogu przewodnickiego” z banalnej przyczyny, iż stworzyłyby to sytuacje absurdałne, które przytaczamy poniżej.**

Po wejściu w życie projektowanego przez MEN rozporządzenia wszystkie wycieczki organizowane np. w okolicach Częstochowy będą musiały korzystać z usług przewodnika terenowego. Zastanawiające jest tu szczególnie, **jakie inne zagrożenia występują podczas wycieczki pieszej po polach i lasach w okolicach Częstochowy**, leżącej na obszarze Wyżyny Krakowsko - Wieluńskiej, w odniesieniu do zagrożeń, występujących podczas wycieczek pieszych **po lasach i polach w okolicach Warszawy?** Jakie inne zagrożenia występują podczas **spływu kajakowego po rzece Liswarcie (obszar górski)**, płynącej przez Wyżyną Wieluńską w odniesieniu do spływu kajakowego rzeką Świder w okolicach Warszawy? - **zgodnie z określoną skalą trudności i uciążliwości podwarszawski Świder jest znacznie bardziej niebezpieczny.**

Całkowicie niezrozumiałym jest już fakt, w jaki sposób przewodnik terenowy ma zapewnić bezpieczeństwo uczestnikom takiego spływu, choćby miał do dyspozycji nieograniczoną liczbę ratowników wodnych? - **szkolenie przewodników terenowych nie obejmuje umiejętności organizacji i prowadzenia spływów kajakowych, rajdów rowerowych, czy narciarskich.**

Należy zauważyć, że w myśl projektowanego rozporządzenia impreza turystyki kwalifikowanej np. żeglarskiej po Zalewie Poraj na Wyżynie Krakowsko - Częstochowskiej (obszar górski) będzie wymagała uczestnictwa przewodnika terenowego. Jest to oczywisty nonsens, gdyż szkolenie przewodnika terenowego nie obejmuje umiejętności organizacji i prowadzenia imprez żeglarskich, nie weryfikuje umiejętności żeglowania, ba nie obejmuje nawet umiejętności pływania w pław, czy procedur wzywania pomocy na wodzie. **Jak zatem przewodnik terenowy może zapewnić bezpieczeństwo na jakiegokolwiek imprezie turystyki kwalifikowanej?**

Po wejściu w życie ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów przewodnik terenowy i miejski, pilot wycieczek, instruktor sportu, trener sportu stały się zawodami „zderegulowanymi”.

Obecnie przewodnikiem terenowym zgodnie z ustawą o usługach turystycznych może być:

Art. 22. Przewodnikiem miejskim lub terenowym lub pilotem wycieczek może być osoba, która:

1) ukończyła 18 lat;

2) nie była karana za przestępstwo umyślne lub inne popełnione w związku z wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek;

3) posiada wykształcenie średnie.

Nie ma już obowiązkowych szkoleń, nie ma już także egzaminów państwowych - każda osoba spełniająca te wymagania może pełnić funkcję przewodnika terenowego. **Jaką daje to gwarancję bezpieczeństwa i rzetelności przekazywanej wiedzy merytorycznej?** Czy taki przewodnik jest bardziej kompetentny przy organizacji i prowadzeniu imprezy turystyki kwalifikowanej od nauczyciela np. biologii przy organizacji wycieczki przyrodniczej, lub od nauczyciela wychowania fizycznego, instruktora turystyki kwalifikowanej, trenera lub instruktora sportu, przewodnika turystyki kwalifikowanej PTTK?

Dodatkowo powstają jeszcze dwa pytania: jaki jest zakres programowy kursu przewodnika terenowego (jeśli taki odbył/odbywa się po dn. 01.01.2014r.) zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi w zakresie mogącym poprawić/zapewnić bezpieczeństwo dzieci i młodzieży na wycieczkach oraz kto takie kursy przeprowadza?

2. Obszary parków narodowych

W projekcie rozporządzenia czytamy również, iż na obszarach parków narodowych położonych poza obszarami górskimi wymagany będzie ten sam przewodnik terenowy. Zatem należy rozumieć, iż przewodnik terenowy może prowadzić wycieczkę po obszarze np. Roztoczańskiego Parku Narodowego. **Niestety tak nie jest**, gdyż po całkowitym zniesieniu „wymogu przewodnickiego” uchynieniem 2 lata temu Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne z dnia 6 maja 1997 r. zgodnie z Art. 8e ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody **na terenie większości polskich parków narodowych jedynym dokumentem uprawniającym do oprowadzania wycieczek po obszarze parków jest „licencja przewodnicka” wydana przez dyrektora danego parku.**

Proponowany przez MEN zapis jest zatem sprzeczny z ustawą o ochronie przyrody, gdyż osoba posiadająca uprawnienia przewodnika terenowego (i upoważniona przez MEN projektowanym rozporządzeniem do oprowadzania wycieczek po parkach narodowych) w przypadku nie posiadania „licencji parkowej” zostanie ukarana grzywną przez straż parku, zaś wycieczka zostanie przerwana lub nie wpuszczona na obszar parku.

Najistotniejszym jest jednak fakt, iż uzyskanie licencji **nie wiąże się w żaden sposób z posiadaniem uprawnień przewodnika terenowego.** Wiąże się natomiast z odbyciem szkolenia i zdaniem egzaminu

przed komisją powołaną przez dyrektora parku. Nie jasne jest wobec tego, na jakiej podstawie projektowane rozporządzenie **upoważniło** przewodników terenowych do oprowadzania po obszarach parków narodowych bez konieczności posiadania wymaganej licencji parkowej?

I tu rodzi się kolejne pytanie: co z osobami posiadającymi licencje parkowe, zaś nie będące przewodnikami terenowymi, ale posiadające inne uprawnienia turystyczne np. przewodnik miejski, pilot wycieczek, instruktor turystyki kwalifikowanej, instruktor/trener sportu, przewodnik turystyki kwalifikowanej PTTK? **Czy od tej pory pomimo posiadania stosownego dokumentu wydanego przez dany park narodowy nie będą już mogły prowadzić wycieczek?**

Ponadto w proponowanym przez Ministerstwo brzmieniu ust. 4 pracownik parku narodowego nie posiadający uprawnień przewodnika terenowego nie mógłby prowadzić wycieczki na terenie parku. Oczywiście w tym przypadku trudno mówić także o konieczności posiadania przez taką osobę „licencji”, ale np. **pracownik centrum edukacji ekologicznej posiadający licencję, a nie posiadający uprawnień przewodnika terenowego (nawet tych „poderegulacyjnych”) również nie mógłby takiej wycieczki prowadzić, choć jego kompetencje są bezdyskusyjnie większe od przewodnika terenowego.** Nadrzędnym jest jednak fakt, że uzyskanie „licencji” nie ma powiązania z posiadaniem uprawnień przewodnika terenowego. Zatem gdyby pozostawić zapis w formie proponowanej przez MEN **osoba z „licencją”, a nie będąca przewodnikiem terenowym nie mogłaby oprowadzać wycieczek (choć zgodnie z ustawą o ochronie przyrody jest do tego uprawniona), a przewodnik terenowy również nie mógłby oprowadzać wycieczek po obszarze parku, gdyż nie posiada wymaganej „licencji”.**
Typowy paradoks.

Kolejna kwestia dotyczy pilotów wycieczek, którzy zostali niejako pominięci w nowelizacji omawianego Rozporządzenia. Po jego wejściu w życie wycieczka obsługiwana przez pilota wycieczek (jak większość wycieczek w Polsce) np. w Bieszczady, która w programie ma zwiedzanie zabytkowej cerkwi, położonej poza obszarem wsi, będzie musiała korzystać z usługi przewodnika górskiego, co w niedalekiej przyszłości wpłynie na:

- znaczny wzrost kosztu wycieczki,
- **znaczne zubożenie programu merytorycznego przez organizatorów turystyki ze względów ekonomicznych,**
- ignorowanie postanowień rozporządzenia (które jak piszemy i uzasadniamy poniżej już w chwili ogłoszenia stanie się „martwym przepisem”).

Dodatkowo zaistnieje tu pewien absurd, z którym mamy już do czynienia od początku 2014r., a fakt ten jest potwierdzony wieloma przykładami. Nowelizacja rozporządzenia momentalnie pogłębi w kierunku negatywnym ten stan rzeczy.

Rozważmy to na przykładzie:

Wycieczki na Wyżynę Krakowsko - Częstochowską od wielu lat obsługiwane były/są przez pilotów wycieczek. Jeśli pilot z uprawnieniami państwowymi (z jeszcze ważną licencją państwową) będzie

musiał wynająć przewodnika terenowego tylko po to, aby ten wszedł z grupą dzieci na Zamek Olsztyn, zaś przewodnik terenowy zgodnie z ustawą o usługach turystycznych „mianował się” nim dzień wcześniej spełniając oczywiście wymogi ustawy o usługach turystycznych, kto zapewni grupie większe bezpieczeństwo? **Pilot wycieczek po kursie i egzaminie zdanym przed deregulacją, czy przewodnik terenowy (bez kursu i egzaminu) po deregulacji?**

Dla TTPiK jako organizacji zrzeszającej i szkolącej kadry w zakresie obsługi ruchu turystycznego całkowicie niezrozumiałym jest fakt, **dłaczego projekt rozporządzenia lobbuje za jedną grupą zawodową - przewodnikami terenowymi, podczas gdy ustawa o usługach turystycznych po nowelizacji związanej z tzw. „deregulacją” postawiła na równi przewodnika terenowego, miejskiego i pilota wycieczek?** Wszystkie te uprawnienia są dziś dostępne bez obowiązkowych szkoleń i bez jakichkolwiek obowiązkowych egzaminów - państwowych bądź innych.

3. Obszary górskie a „wymóg przewodnicki”

Cheilibyśmy również zwrócić uwagę Ministerstwa na fakt, iż na wielu „niebezpiecznych dla zwiedzających” terenach kraju proponowane zmiany rozporządzenia **nie wprowadzają „wymogu przewodnickiego” co stanowi arcyciekawy paradoks** np.

- nie wymienione w obszarach górskich Góry Świętokrzyskie są od 4 lat miejscem realizowania wycieczek geoturystycznych i speleoturystycznych, na których dzieci i młodzież poznają budowę geologiczną, historię górnictwa i hutnictwa Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, a także biorą udział w warsztatach poszukiwania minerałów i skamieniałości na terenie nieczynnych kamieniołomów (Sitkówka, Zygmuntówka, Osówka) i dawnych sztolni (Góra Miedzianka);

- nie wymieniona w obszarach górskich Niecka Nidziańska jest obszarem, na którym od 7 lat realizowane są geoturystyczne wycieczki mające na celu zapoznanie dzieci i młodzież ze specyfiką geologiczną jedynych w Europie jaskiń gipsowych (Rezerwat Skorocice, Dolina Aleksandrowska);

- Twierdza Modlin - miejsce licznie odwiedzane co roku przez wycieczki szkolne, fortyfikacja z 1 poł. XVIII w., której zwiedzanie związane jest z realnymi zagrożeniami, gdyż stan zachowania niektórych obiektów grozi zawaleniem, obrywami stropów, a także obiektami architektury podziemnej jak: poterny, czy chodniki kontrminerskie, do których prowadzone są wszystkie grupy dzieci i młodzieży odwiedzających ten obiekt (Luneta Plk. Piętki, Luneta gen. Sowińskiego);

- Wilczy Szaniec - była wojenna kwatera Hitlera, której zwiedzanie wiąże się z niebezpieczeństwem, związanym ze specyfiką architektoniczną obiektów pomilitarnych z czasów II wojny światowej.

Jesteśmy w stanie na każde żądanie Ministerstwa przedstawić listę **minimum 500 obiektów**, których zwiedzanie stwarza realne, obiektywne zagrożenie dla turystów, a które nie zostały przez Ministerstwo objęte „wymogiem przewodnickim”.

Niejasny zupełnie jest schemat warunków bezpieczeństwa, które przyjęło Ministerstwo dostrzegając większe zagrożenie w spacerze po polach i łąkach w okolicach Częstochowy, Krakowa czy Leska, wprowadzając na tych obszarach „wymóg przewodnicki” od zwiedzania opuszczonych

XIX - wiecznych sztolni i kamieniołomów w Górach Świętokrzyskich, terenów krasowych Niecki Nidziańskiej, pomilitarnych obiektów z 1 poł. XIX w, czy wysadzonych częściowo schronów z II wojny światowej i setek innych obiektów, które „wymogiem przewodnickim” nie zostały objęte.

4. Nowelizacja rozporządzenia a miejsca pracy

Chcielibyśmy zwrócić uwagę MEN na fakt, że dla wielu osób posiadających odpowiednie uprawnienia do organizacji i prowadzenia imprez turystyki kwalifikowanej **wejście w życie nowelizacji Rozporządzenia, będzie równoznaczne z utratą pracy.**

Zwracamy się w tym miejscu również do związków zawodowych nauczycieli jako organizacji broniącej praw zawodowych i miejsc pracy o szczególne zrozumienie i wsparcie dla ogromnej grupy specjalistów, którzy przez **niefortunny zapis** utracą pracę oraz możliwość realizowania swoich pasji na polu prowadzenia i organizacji imprez turystyki kwalifikowanej dla dzieci i młodzieży. **Tym bardziej, że wśród tych specjalistów znajduje się wielu nauczycieli czynnych zawodowo.**

TTPiK jako organizacja pozarządowa zajmująca się szkoleniem przewodników, pilotów i instruktorów turystyki kwalifikowanej zwraca szczególną uwagę MEN i związków zawodowych nauczycieli na tragiczne w skutkach konsekwencje takiego niefortunnego zapisu. Współpracując od ponad 10 lat z nauczycielami w zakresie szkoleń i kursów **uważamy, że niniejsza nowelizacja rozporządzenia w takiej formie spowoduje całkowity zanik wszelkich i niezmiernie cennych dla wychowania dzieci i młodzieży inicjatyw nauczycieli realizowanych w ramach zajęć pozaszkolnych lub pozalekcyjnych.**

5. Przewodnicy (górcy, terenowi) a turystyka kwalifikowana

Pragniemy również podzielić się z Ministerstwem opisem jedynie kilku przypadków z 2014 roku, obejmujących **tylko naszą działalność na polu organizacji turystyki dla dzieci i młodzieży.** Jesteśmy oczywiście w stanie przywołać przypadki z lat ubiegłych, które w swoim przebiegu będą prezentowały podobny lub wręcz identyczny scenariusz:

Przykład nr 1: wycieczka 5-dniowa, dla dzieci z 6 klasy szkoły podstawowej, woj. dolnośląskie. Wycieczka ta oprócz programu krajoznawczego zawierała również element turystyki kwalifikowanej, którym był 3,5 godzinny spływ rzeką Nysą Łużycką. Jako, że tego dnia przed i po spływie odbywało się zwiedzanie, zapewniliśmy grupie przewodnika górskiego (sudeckiego) na okres całego dnia. W momencie rozpoczęcia spływu przewodnik poinformował kierownika wycieczki, iż nie będzie uczestniczył w spływie i uda się wraz wycieczkowym autokarem, który miał odebrać grupę i kajaki na miejsce dobijania i tam ponownie dołączy do wycieczki. Fakt ten uzasadnił niezajomością technik pływania kajakiem na rzece górskiej oraz nieumiejętnością pływania (pomimo, iż kajaki wyposażone były w sprzęt ratunkowy). **Sytuacja ta miała miejsce, choć od początku było wiadomo, iż na czas spływu opiekę nad grupą przejmuje specjalista z zakresu turystyki kwalifikowanej.** Dopiero po namowie prowadzącego spływ (z ramienia wypożyczalni Instruktora Turystyki Kwalifikowanej o specjalność: turystyka kajakowa) zgodził się wsiąść do kajaka z Instrukтором. Jak widać z powyższego przewodnik górski nie tylko, że nie zapewniał żadnego bezpieczeństwa grupie, ale **w momencie spływu**

sam był osobą, która potrzebowała zapewnienia mu bezpieczeństwa. Kto zatem był tu osobą kompetentną do prowadzenia tej imprezy: przewodnik górski czy Instruktor Turystyki Kwalifikowanej?

Przykład nr 2: wycieczka 5-dniowa dla młodzieży z 2 klasy gimnazjum, woj. śląskie. Wycieczka obejmowała oprócz programu krajoznawczego 2,5 godzinny spływ rzeką Liswartą. I tu podobnie jak powyżej przewodnik terenowy - jurajski odmówił brania na siebie odpowiedzialności, wynikającej z wykonywania zawodu przewodnika, w tej części wycieczki uzasadniając to brakiem znajomości technik kajakowych, pozwalających na bezpieczne płynięcie tzw. „rzeką zwałkową”, przekazując odpowiedzialność za grupę zamówionemu na czas spływu Instruktorowi Turystyki Kwalifikowanej, który z założenia i tak miał przejąć opiekę nad grupą. Ostatecznie przewodnik nie uczestniczył w tej części wycieczki - odebrał grupę w miejscu dobijania.

I tu należy z całą stanowczością stwierdzić, że powyższe tłumaczenia przewodnika górskiego i terenowego były słuszne!!! Nie miał obowiązku znać technik kajakowych, nie miał obowiązku znać zasad bezpieczeństwa na wodzie, jak również nie miał obowiązku posiadać w ogóle umiejętności pływania wplaw. Jeśli jednak umiejętności te zadeklarowałby to nie ma, żadnych podstaw formalnych, aby to zweryfikować. Natomiast instruktorzy i trenerzy sportu, instruktorzy turystyki kwalifikowanej, przewodnicy turystyki kwalifikowanej PTTK, takie umiejętności posiadają, co jest weryfikowane przed przystąpieniem do kursu na w/w uprawnienia, w trakcie kursu i podczas egzaminów - teoretycznego i praktycznego obejmującego bezpieczną organizację, a przede wszystkim **prowadzenie imprez turystyki kwalifikowanej.**

Przykład nr 3: wycieczka 4-dniowa dla młodzieży szkoły średniej, woj. podkarpackie. W ramach imprezy 1 dzień przeznaczony był na wycieczkę rowerową. Wycieczka prowadzona była tego dnia przez Instruktora Turystyki Kwalifikowanej o specjalności: turystyka rowerowa. W wycieczce uczestniczył również przewodnik terenowy na woj. podkarpackie, który został wynajęty na cały czas trwania imprezy. O jego roli jako osoby zapewniającej bezpieczeństwo trudno tu w ogóle mówić, gdyż **nie posiadał wiedzy o prawnych aspektach, wynikających z poruszania się kolumny rowerowej, obowiązkowym wyposażeniu roweru, czy specyficznym ekwipunku turysty rowerowego.** To jednak wydaje się pozostawać w cieniu faktu, **iż na wycieczce pozostawał najslabszym kondycyjnie ogniwem** i tylko umiejętności i doświadczenie prowadzącego tę kolumnę instruktora pozwoliła na dostosowanie przejazdu i układu kolumny do... przewodnika terenowego.

Podobne sytuacje spotykamy od ponad 17 lat działalności w turystyce kwalifikowanej: w turystyce narciarskiej (brak umiejętności jazdy na nartach biegowych i turowych przez przewodników), żeglarskiej (gdzie przewodnicy stanowią tylko element załogi łodzi podczas kilkugodzinnych rejsów, urozmaicających program krajoznawczy wycieczki), imprez na orientację, turystyki fortyfikacyjnej, geoturystyki, nie mówiąc już o turystyce konnej. **I takie sytuacje mają miejsce w polskiej turystyce każdego dnia.**

Jednakże z naszego doświadczenia w tej formie turystyki wynika, że właśnie te elementy wycieczki, wynikające z aktywnej formy zwiedzania, **najbardziej utkwiły w pamięci uczestnikom naszych wycieczek - dzieci i młodzieży, dla których zwiedzanie na rowerze, rejs pod żaglami, spływ kajakowy, impreza na orientację, elementy survivalu, jazda na nartach biegowych i turowych stanowiły o głównej wartości wycieczki.** Wartości, która dziś daje szansę na stworzenie w młodym pokoleniu modelu zdrowego i aktywnego sposobu spędzania wolnego czasu. Najlepszym dowodem na to niech będzie fakt, iż wielu uczestników naszych wycieczek dziś powraca do nas, ale już **nie jako uczestnicy, tylko jako osoby pragnące zdobyć uprawnienia z zakresu turystyki kwalifikowanej, aby swoją pasję przekazywać kolejnym pokoleniom.**

Jak wykazaliśmy powyżej projektowane zapisy nie wpłyną w żaden sposób na bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wycieczek szkolnych, gdyż:

- niezależnie od zapisów w projektowanym rozporządzeniu dotyczącym „wymogu przewodnickiego” będą to zapisy „martwe” - wymóg ten będzie całkowicie odosobniony wobec jego faktycznego zniesienia we wszelkich możliwych aktach prawa polskiego;
- przewodnicy górscy w przypadku imprez turystyki kwalifikowanej (rowerowej, kajakowej, narciarskiej, żeglarskiej i in. **nie posiadają (gdyż nie muszą posiadać)** żadnego przeszkolenia w tym zakresie;
- przepisy dotyczące bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach górskich nie wspominają absolutnie nic o przewodnikach turystycznych.

Wreszcie zapis w projektowanym rozporządzeniu będzie banalnie prosty do tzw. „ominięcia” przez każdą osobą posiadającą podstawową (minimalną) wiedzę prawną, co potwierdza jego przyszłą „martwość” w rozumieniu prawa.

Nawiasem pisząc już w pierwszych godzinach po opublikowaniu projektu rozporządzenia na internetowych forach branżowych dla kadr obsługi ruchu turystycznego pojawiły się proste „instrukcje” jak krok po kroku „ominać” postanowienia proponowanego przez rozporządzenie „wymogu przewodnickiego”.

Apelując raz jeszcze do MEN i związków zawodowych nauczycieli **o poszanowanie inicjatywy nauczycieli** organizujących z własnej pasji wycieczki pozalekcyjne, pozaszkolne i inne imprezy turystyki kwalifikowanej pragniemy jeszcze raz odwołać się do słów Ministerstwa Sportu i Turystyki:

„W przypadku imprez zorganizowanych, na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, z późn. zm.), organizatorzy turystyki są obowiązani zapewnić klientom uczestniczącym w imprezach turystycznych opiekę osób posiadających kwalifikacje odpowiednie do rodzaju imprezy. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, za odpowiednie kwalifikacje uważa się, w zależności od rodzaju imprezy, uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek. Oznacza to, że w drodze umowy pomiędzy klientem-turystą a organizatorem turystyki można uzgodnić, iż osoba sprawująca opiekę nad grupą podczas imprezy turystycznej, w tym

odbywającej się na obszarze górskim, nie będzie posiadała uprawnień przewodnika turystycznego ani pilota wycieczek, lecz inne kwalifikacje odpowiednie do rodzaju imprezy (np. geologa, biologa itp.)”

Z całą stanowczością stwierdzamy, iż jedynymi uprawnieniami w Polsce w zakresie turystyki kwalifikowanej potwierdzonymi szkoleniem, egzaminami i odpowiednimi kompetencjami w zakresie turystyki kwalifikowanej są: instruktor sportu, trener sportu, instruktor turystyki kwalifikowanej, przewodnik turystyki kwalifikowanej PTTK¹, instruktor rekreacji ruchowej. **I wyłącznie te uprawnienia dają gwarancję bezpieczeństwa na imprezach turystyki kwalifikowanej.**

III. Podsumowanie

Apelujemy do Ministerstwa Edukacji Narodowej i zwracamy się z prośbą do związków zawodowych **nauczycieli o nie wykluczanie tej kadry z obsługi ruchu turystycznego** tym bardziej, że tylko w naszej kadrze mamy prawie **1100 czynnych zawodowo nauczycieli i wychowawców Specjalnych Ośrodków Szkolno - Wychowawczych** z całej Polski, profesjonalnie realizujących imprezy turystyki kwalifikowanej, których specyfika jak już wykazaliśmy jest diametralnie różna od wycieczek prowadzonych przez przewodników i pilotów, których specyfika i odrębność została uznana w Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki. Projekt w obecnym kształcie pozbawi znaczą część istniejącej w Polsce kadry turystyki kwalifikowanej możliwości realizowania swojej pasji i zadań wynikających z uprawnień, a przekaże organizację i prowadzenie imprez w tej formie turystyki grupie zawodowej **nie przygotowanej obligatoryjnie pod względem technicznym i merytorycznym do tego zadania, co wynika jasno z braku tych zagadnień w programach szkoleń przewodnickich i pilockich. Paradoksalnie jak już wykazaliśmy wpłynie to tylko na zmniejszenie bezpieczeństwa uczestników imprez turystyki kwalifikowanej.**

Niezrozumiałe dla nas **wykluczenie** (w projekcie rozporządzenia) z działania, w niektórych obszarach Polski, tych kilkudziesięciu tysięcy osób, w skali całego kraju i wielu organizacji zrzeszających kadrę obsługi turystyki kwalifikowanej będzie ogromnym ciosem w bezpieczeństwo, jakość, a przede wszystkim sam fakt przetrwania tej formy turystyki, która jako jedyna łączy w sobie krajoznawstwo, aktywność formy wypoczynku, rekreację, animację czasu wolnego i możliwość rozwoju fizycznego poza zajęciami wychowania fizycznego.

Nie wolno nam zapominać, że z samej tylko definicji turystyki kwalifikowanej wynikają poniższe reguły:

„Turystyka kwalifikowana to najwyższa forma specjalizacji turystycznej.”

„Jest to jedna z najważniejszych i najbardziej dostępnych form aktywnego wypoczynku”

„Turystykę kwalifikowaną stosuje się również jako jedną z bardziej wymiernych metod resocjalizacji.

Stawanie w obliczu trudności i konieczność radzenia sobie w sytuacjach skrajnych weryfikuje charakter człowieka.”²

¹ również Instruktorzy PTTK działający w zakresie turystyki kwalifikowanej: narciarskiej, żeglarskiej i jeździeckiej

² „Turystyka” W. Gaworecki, PWE, Warszawa, 2000r.

Czy zatem w Ocenie Skutków Regulacji (pkt.9) nie będzie miało to z pewnością negatywnego wpływu na rynek pracy, podmiotów zajmujących się obsługą i organizacją imprez turystyki kwalifikowanej?

Jako organizacja szkoląca (również przed tzw. „deregulacją” jak i obecnie) przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz jako członkowie i przewodniczący byłych Państwowych Komisji Egzaminacyjnych ds. Przewodników Terenowych i Pilotów Wycieczek przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego stwierdzamy jednogłośnie, **że żaden pilot wycieczek, ani przewodnik turystyczny, niezależnie od rodzaju posiadanych uprawnień, nie jest obligatoryjnie przeszkolony w zakresie organizacji i prowadzenia imprez turystyki kwalifikowanej z racji ukończenia szkolenia przewodnickiego i/lub pilockiego.** Postawioną tezę jesteśmy w stanie poprzeć doświadczeniem w zakresie szkolenia kadr turystycznych jak również obowiązującymi przepisami prawa.

Uważamy także, że wprowadzenie „wymogu przewodnika górskiego” na imprezach innych niż wycieczki krajoznawczo-turystyczne, w których udział nie wymaga od uczestników przygotowania kondycyjnego i umiejętności specjalistycznych³ **wpłynie znacząco na zmniejszenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na imprezach turystyki kwalifikowanej.**

Jesteśmy również w posiadaniu wyników badań z zakresu turystyki kwalifikowanej przeprowadzonych przez nas wśród nauczycieli szkół różnych typów w całej Polsce, które potwierdzają powyższe tezy. Analizy te były elementem prowadzonych przez TTPiK badań naukowych w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa uczestników turystyki kwalifikowanej.

IV. Proponowane zmiany:

Par. 9 ust. 3.

„Wycieczki i imprezy z wyjątkiem imprez określonych w par 4 pkt.4 [...] odbywają się z udziałem przewodnika górskiego z zastrzeżeniem Art. 30.1 ustawy o usługach turystycznych oraz tam, gdzie nie jest to ograniczone przepisami zarządzeń dyrektorów parków narodowych, wydawanych na podstawie Art. 8e ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody.”

Proponowany zapis zapewni zwiększenie bezpieczeństwa na imprezach w terenach górskich i **jednocześnie** na imprezach turystyki kwalifikowanej, **a ponadto nie będzie nikogo prowokował do „omijania” postanowień rozporządzenia, co jak wykazaliśmy w świetle obowiązujących przepisów będzie banalnie proste.**

Wskazujemy jednak na ponowne rozważenie zapisu ust. 3 „...wydanych na podstawie art.34 ust. 1 pkt 1-5 i 8...”, gdyż punkty 1-2 nie odnoszą się do samych przewodników górskich, lecz do komisji egzaminacyjnych.

³ Par. 4 pkt. 2 - Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki.

Par. 9 ust. 4.

„Wycieczki i imprezy z wyjątkiem imprez określonych w par 4 pkt.4 [...] odbywają się z udziałem przewodnika terenowego z zastrzeżeniem Art.30.1 ustawy o usługach turystycznych oraz tam, gdzie nie jest to ograniczone przepisami zarządzeń dyrektorów parków narodowych, wydawanych na podstawie Art. 8e ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody.”

Zmiany te wynikają z wprowadzenia wymogu posiadania wspomnianych „licencji parkowych” na obszarach parków narodowych, wydawanych przez dyrektora parku z jednoczesnym zniesieniem w większości przypadków wymogu posiadania uprawnień przewodnickich dla osób ubiegających się o „licencję”.

Par. 15.1.

„Dyrektor szkoły informuje opiekunów prawnych [...]”

Zmiana wynika z faktu, iż to opiekunowie, a nie uczestnicy będą decydowali o wykupieniu dodatkowego ubezpieczenia NNW. W uzasadnieniu MEN, dotyczącym ubezpieczeń obowiązkowych NNW, wskazywana jest zasada dobrowolności, wynikająca z obowiązujących przepisów prawa. Naszym zdaniem, również z obowiązujących przepisów prawa, powinna wynikać zasada dobrowolności korzystania z usług przewodnickich w nowelizacji niniejszego rozporządzenia.

Jako organizacja zrzeszająca przewodników turystycznych: górskich, miejskich, terenowych, pilotów wycieczek, trenerów i instruktorów sportu, instruktorów turystyki kwalifikowanej, instruktorów przewodnictwa, ratowników wodnych i górskich, instruktorów ratownictwa, pracowników naukowych z zakresu organizacji turystyki i obsługi ruchu turystycznego, mając na uwadze bezpieczeństwo dzieci i młodzieży przebywających na wycieczkach, **jak również możliwość realizowania przez nauczycieli zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz wycieczek i imprez turystyki kwalifikowanej wnosimy o poniższe zmiany w projekcie.**

Potwierdzeniem słuszności wysuwanych tu tez niech będzie również to, że dwukrotnie członkowie naszego stowarzyszenia zostali uhonorowani najważniejszym z polskich odznaczeń z zakresu turystyki Odznaką Honorową „Za Zasługi dla Turystyki” właśnie za działalność na polu organizacji, prowadzenia i szkolenia kadr turystyki kwalifikowanej.

Również za działalność na polu turystyki kwalifikowanej jako jednej z form ekoturystyki i geoturystyki zostaliśmy uhonorowani przez Ministerstwo Środowiska najwyższym odznaczeniem resortowym - Odznaką Honorową „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”

Ponadto za trwale wpisanie na imprezach turysty kwalifikowanej wartości poznawczych, kulturowych i krajoznawczych oraz ich promowanie podczas wycieczek w 2014 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uhonorowało nas odznaką „Za Opiekę nad Zabytkami”.

Mamy szczerą nadzieję, iż udało nam się jednoznacznie wykazać jak **poważnym zagadnieniem jest turystyka kwalifikowana**, która obecnie staje się istotnym i niezmiernie pożądanym elementem wycieczek dzieci i młodzieży.

Podsumowując zwracamy się jeszcze raz do Ministerstwa Edukacji Narodowej z apelem o **nie łączenie wycieczek z imprezami turystyki kwalifikowanej, o nie „wrzucanie do jednego zbioru” turystyki i turystyki kwalifikowanej. Są to dwie całkowicie różne płaszczyzny, nie dające się sprowadzić do wspólnego mianownika - co wierzymy, iż udało nam się w niniejszym piśmie wykazać.**

Łączymy wyrazy szacunku,

Przekazane do:

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”

Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowanie „Oświata”

Wolny Związek Zawodowy „Solidarność - Oświata”

Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego

Rzecznik Praw Dziecka

Sprawę prowadzi:

Agnieszka Ponikiewska - Koordynator Biura Projektów

tel. 606 314 661, e-mail: ttpik@ttpik.pl